

Петренко К. В.,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут” імені Ігоря Сікорського, м. Київ*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯПОНСЬКИХ ТНК

Глобалізація світогосподарських процесів супроводжується суперечливими наслідками. З одного боку, вона сприяє зростанню економічної ефективності світової економіки, зниженню трансакційних витрат за рахунок уніфікації виробничих процесів та адміністративних процедур відносно просторового переміщення товарів та послуг. Разом з тим, вона приводить до загострення боротьби між територіями за енергоресурси, фінансові та інвестиційні ресурси, активізації тіньових соціально-економічних механізмів, а відтак це призводить до загострення соціальних та економічних проблем. Тому нові виклики, що несе з собою глобалізація економічного простору, потребують належного теоретичного осмислення[1].

Глобалізаційні процеси стосуються всіх країн світу, включаючи високорозвинені країни. Значна роль в цих процесах належить державі, оскільки від державної регіональної політики залежить напрям руху країни. Глобалізаційні процеси торкнулися і Японії в середині двадцятого століття, її глобалізаційна модель успіху була спрямована на індустріалізацію Японії, і була сформована як модель наздоганяючого розвитку, в якій держава активно брала участь в забезпеченні прискореного накопичення капіталу, будівництві інфраструктури і мережі комунікацій, стимулюванні і субсидуванні виробництва, а також у формуванні людського капіталу. Схожі риси індустріалізації можна знайти у інших країн другого ешелону модернізації – Італії та Німеччини, де частка державних інвестицій також досягала 15-25%; в США і Великобританії, навпаки, державний внесок був незначним.

Іншим фактором більш пізньої транснаціоналізації виступила діяльність спеціальних торгових компаній – Sogo shosha, що оперують за кордоном. Sogo shosha – це унікальне явище в світовій економіці. Ці торгові компанії мали розгалужені мережі по всьому світу і відмінно орієнтувалися на місцевих ринках. Вони працювали з великою кількістю японських компаній, надаючи, крім безпосередньо торгових, послуги різного характеру: фінансові (позики, кредити, управління ризиками на зарубіжних біржах), консалтингові, венчурні та ін.

Сучасний етап транснаціоналізації бізнесу відзначається впливом Індустрії 4.0. Саме вона зараз розвивається активними темпами по-всьому світу, особливо в Японії, яка являється лідером по винайденню та втіленню робототехніки. В даний час японські виробники займають близько 70% глобального ринку і по прогнозам за 2020 р. вартісний об'єм виробництва галузі виросте більш ніж в 4 рази, а до 2035р. – в 14 разів порівняно з 2010 р.

Японські ТНК дотримуються наступного правила – управлінські рішення слід приймати з урахуванням довгострокової перспективи, навіть якщо це може завдати шкоди короткостроковим фінансовим цілям. Це висловлювання по праву можна вважати справедливим по відношенню до всієї сфери наукової діяльності Японії.

Після закінчення Другої світової війни Японія починає скуповувати права на різні винаходи. Активне інвестування в перспективні проекти в 50-60-х роках ХХ століття дало країні спробу наздогнати «мастодонтів» в сфері інноваційних технологій. В силу жорсткого територіального обмеження Японія була змушена витягати максимум зовсім найкращого, колишнього створеного людиною. Користуючись цією стратегією, японці надійшли по-азійському мудро – країна не вважала за потрібне скуповувати права на абсолютно всі винаходи, які були коли-небудь зареєстровані патентним бюро. У 2018 році ЕРО (Європейське Патентне Відомство – ЄПВ) зареєструвало 265 тисяч заявок на патенти. Японія розташувалася на другій сходинці із загальною сумою в 52437 патентів (перше місце – США – 64967 заявок). Виходячи з чисельності населення країни на 2018 рік (127.3 мільйона жителів), на мільйон населення в Японії припадає близько 412 патентів, що є досить високим показником. До такого результату допомогло прийти комплексне взаємодія всіх сфер інноваційної галузі – науково-дослідних інститутів, представників влади, транснаціональних корпорацій, малого і середнього бізнесу [2].

Рис. 1. Динаміка заяв на патенти в Японії

ТНК Японії вважали за необхідне приділяти всю свою увагу лише НДДКР (Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи), збільшуючи витрати на прикладні дослідження і розробки, тому японські інновації впроваджуються в діяльність, а Японське агентство з науки і технологій сприяє виходу бізнесу на один рівень зі Сполученими Штатами Америки.

Японія активно використовувала стратегію слідування за лідером з 1970-их років, викупуваючи і використовуючи зарубіжні технології. Спочатку цю стратегію варто було б вважати імітацією, але згодом країна стала створювати абсолютно нові продукти на основі наявних технологій і вдосконалювати їх. Покращуючи якість виробленої продукції, Японія вийшла на новий технологічний рівень. До початку 2000-х у ТНК Японії з'явилася необхідність створення ефективної системи посередництва, яка змогла б забезпечити трансфер досягнень науки і техніки з університетів в руки підприємців.

Розглядаючи питання інноваційного розвитку ТНК, необхідно звернутися до особливостей управління в даній країні так, як якісний менеджмент є запорукою успіху економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Петренко К. В Проблеми депресивності та глобальності в українському контексті / К. В. Петренко // Формування ринкових відносин в Україні. Зб. наук. пр. – К.: НДЕІ – 2011. – №9 (124). – С192-195..

2. Инновационный успех Японии: миф или реальность? [Электронный ресурс]. – 2015. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnyu-uspeh-yaponii-mif-ili-realnost>.

Пилипенко О. І.,
*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ДІЄВОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Активна протидія небезпекам, загрозам і ризикам в економічній сфері на сучасному етапі вимагає пошуку нових рішень щодо забезпечення дії комплексної системи економічної безпеки підприємства, яка врахує не лише вплив інформаційних факторів, а й виклики зовнішнього середовища. Для управління суб'єктом господарювання важлива оперативна, повна та достовірна інформація про діяльність, а також забезпечення бухгалтерським обліком даних про слабкі місця в діяльності та ймовірні зловживання, що ослаблять економічну безпеку підприємства в перспективі.

Протягом тривалого періоду ключовим завданням бухгалтерського обліку визнавалося забезпечення збереження соціалістичної власності. Відповідно, посада бухгалтера офіційно прирівнювалася до статусу державного контролера, який займався в основному обліком витрат, калькулюванням собівартості, контролем за зберіганням власності і виконання показників плану. При цьому такі поняття, як прибуток, професійне судження, втрачена користь тощо мали абстрактний характер, на відміну від тих умов господарювання, в яких функціонують підприємства на сьогодні. З'явилися не лише нові